

Medvirkning i utforming av lokalt samfunn

Dialog-konferanse Troms og Finnmark fylkeskommune
10. november 2022

Senteret for et aldersvennlig Norge

- Senteret startet opp 1. februar 2021
- Er en liten enhet i Helsedirektoratet
- Kontorer i Ålesund sentrum, samlokalisert med Eldreombudet
- 4 (5) ansatte per i dag

Oppgaver og mandat

Senteret jobber på statlig/nasjonalt nivå med å gjennomføre regjeringens ambisjoner for et aldersvennlig Norge.

En av senterets viktigste oppgaver er gjennomføringen av det nasjonale programmet for et aldersvennlig Norge som er etablert som en del av Leve hele livet reformen.

Sekretariatsfunksjon for Rådet for et aldersvennlig Norge.

Rådet sendte et brev.....

Til kommunedirektører, eldreråd, ungdomsråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Dato: 11.08.2022

Innspill til kommunenes samfunnsplaner

I disse dager skal dere gi innspill til kommunens samfunnsplaner. I den forbindelse ønsker vi, som har fått i oppdrag av Helse- og omsorgsdepartementet å arbeide for et aldersvennlig Norge, å komme med noen innspill som vi håper er nyttige **og som dere kan bruke som synspunkter til de lokale samfunnsplanene.**

Et aldersvennlig samfunn er vennlig for alle. Derfor har vi også involvert både ungdomsråd og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i denne påminnelsen om at dette ikke er noe et nasjonalt råd kan løse. Men vi kan sette søkelyset på hva som må til, og så tar dere det videre. |

Aldersvennlig samfunnsutvikling

«Et aldersvennlig samfunn må forankres i samfunnsplaner, arealplaner og gjerne også i egne temaplaner og ses i sammenheng med kommunens øvrige planer. Aldersvennlige tiltak har synergier til bærekraftig utvikling, smart utvikling og lokal samfunnsutvikling»

Et aldersvennlig samfunn:

- Inkluderende
- Tilgjengelig
- Fremmer aktiv aldring

«If you design for the young, you exclude the old, but if you design for the old you include everyone»

Glenn Miller, director of education and research,
Canadian Urban Institute

Det skjer flere steder.....

Our mission is to ignite **action** and challenge the status quo to create healthier, more equitable, and sustainable cities for all people.

What if everything we did in our cities was great for an **8** year old and an **80** year old?

Det skjer flere steder.....

The 'Five Minute City': A New Way to Imagine a Better Vancouver

Imagine a city where everything you need to do is just a short walk away.

Scot Hein and Colleen Hardwick / 17 Oct 2018 / TheTyee.ca

Scot Hein is an adjunct professor in the master of urban design program at UBC. He was previously the senior urban designer with the City of Vancouver.

Colleen Hardwick is a candidate for Vancouver city council with the Non-Partisan Association. She is the founder of [PlaceSpeak](#).

15-minute cities in practice

The idea of "15-minute city" is not new, and many cities ([Barcelona](#), [Bogotá](#), [Buenos Aires](#), [Melbourne](#), [Milan](#), [Paris](#) and [Portland](#)) around the world have been using its elements to create people-centered urban development models. Recently, the concept has been adopted by a number of cities around the world but was made famous by the [city of Paris](#) where mayor [Anne Hidalgo](#) made it part of her re-election campaign. The trending concept is quite the opposite of traditional urban planning models that segregate different land uses, especially residential from businesses, retail, industry and leisure. Traditional planning models often encouraged more car traffic in-order to connect activities like home-work, home-business, home-leisure. On the contrary, "the 15-minute city" concept integrates various land uses into a cohesive people-centered development trying to get away from private cars and promoting walking, cycling and use of public transport.

THE 15-MINUTE PARIS

Et aldersvennlig samfunn bygger på prinsippene for et bærekraftig samfunn som er beskrevet i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019-2023), Folkehelsemeldingen – «Gode liv i et trygt samfunn» og i FNs bærekraftsmål

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

Mål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

10 MINDRE ULIKHET

Mål 10: Redusere ulikhet i og mellom land

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

Mål 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

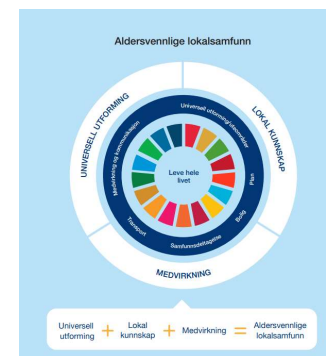
11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

Mål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Mål 17: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Felles sak – avhengigheter og synergier

Innsatsområder i aldersvennlige lokalsamfunn

Fra Håndbok i aldersvennlige lokalsamfunn

- Universell utforming/utendørsområder/plan
- Bolig
- Transport
- Samfunnsdeltakelse
- Medvirkning og kommunikasjon

Aldersvennlig stedsutvikling

Hva er aldersvennlig stedsutvikling

Aldersvennlig stedsutvikling handler grunnleggende sett om å skape fysiske omgivelser som gjør det mulig for eldre å være aktive samfunnsdeltakere så lenge som mulig, også den dagen helsa begynner å skranke. Selv om vi kaller det aldersvennlig stedsutvikling handler det ikke kun om tiltak rettet mot eldre. Både forskning og praktisk erfaring viser at det som er bra for eldre som regel er godt for alle.

Norske arkitekters
landsforbund

9. Gjør universell utforming til en premiss for all planlegging.

Hvordan kan innbyggerne medvirke?

1. Gjennomfør **inkluderende** stedsutviklingsprosesser som inspirerer, fornyer og forankrer ideen om et godt sted for alle – også eldre

Norske arkitekters
landsforbund

Hvordan kan eldre medvirke?

Medvirkning og samskaping

Et godt kunnskapsgrunnlag er avgjørende for å lykkes med aldersvennlig stedsutvikling. Kunnskapsgrunnlaget bør romme stemmene til de vi planlegger for, enten det er eldre beboere i et område eller brukerne av en tjeneste. Deres erfaringer, lokalkunnskap, behov og ideer er vesentlig for å utvikle gode planer og tiltak. For å få nødvendig kraft i gjennomføringsfasen bør man også tenke på hvordan kommunen kan samskape med andre aktører. I dette kapitlet vil vi gjennomgå og drøfte utvalgte verktøy og metoder for medvirkning og samskaping.

Hvem er de eldre i din kommune?

- Hvordan befolkningen og befolkningsutviklingen i kommunen fordeler seg aldersmessig
- Andel av f.eks. minoritetsbefolkning, innvandrere mv.
- Hvordan er folkehelsen i kommunen; er det særlige utfordringer?
- Tjenestebehov og utvikling

- Hvordan lever de eldre livene sine?
- Hvor befinner de eldre seg? Hvor kan dere treffe dem?
- Hvem kan vi snakke med?

Hvem kan medvirke og hvordan?

- De lovpålagte (eldre)rådene i kommuner og fylkeskommuner
- Organisasjoner, lag og foreninger hvor eldre er representert
- Ildsjeler, talspersoner, engasjerte enkeltpersoner, men også til de «stille stemmene»
- Involver bredt, lytt til flere stemmer!
- Oppsøk steder der de eldre treffes, kanskje ikke bare på eldresenteret, men også på kaféen og kjøpesenteret
- Få med stemmene til de unge og morgendagens eldre
- Gjør det enkelt, som Gjermund!
- Vær bevisst på hvilke arenaer dere bruker

Medvirkningsaktiviteter

- Formell og uformell medvirkning
- Mange ulike metoder og aktiviteter –Se [Håndbok for aldersvennlige lokalsamfunn](#)
- Valg av medvirkningsmetoder. Ofte vil det være en god løsning med en kombinasjon av ulike metoder for å dekke opp det man ønsker å få svar på.
Se [Håndbok – Aldersvennlig stedsutvikling](#)
- Medvirkningsaktiviteter er skreddersøm – må tilpasses saken, prosessen, målgruppen
- (Eldre)rådene som pådrivere overfor kommunen på å iverksette medvirkningsprosesser på ulike saksområder

Gode grep i medvirkning (for eldre)

God og systematisk bruk av medvirkning fordrer høy bevissthet og helhetlig tenkning. Noen spørsmål kan være lurt å stille:

- *Hvorfor* ønsker vi å involvere akkurat disse innbyggerne i en sak?
- *Hvem* ønsker vi å komme i dialog med? Eldre innbyggere er ikke en enhetlig gruppe, verken når det gjelder synspunkter, alder eller funksjonsnivå.
- *På hvilket tidspunkt* i en saksgang eller prosess ønsker vi innspill? Jo tidligere, desto større mulighet for å påvirke.

10 råd for aldersvennlig stedsutvikling

Sjekk rådene [her](#)

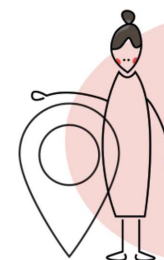

Hva skal vi se etter?

Fra Håndbok i aldersvennlige lokalsamfunn

- Universell utforming/utendørsområder/plan
- Bolig
- Transport
- Samfunnsdeltakelse
- Medvirkning og kommunikasjon

Aldersvennlig utvikling er alltid lokal

Prioriter enkle tiltak som gir stor verdi for mange

Universell utforming + Lokalt kunnskap + Medvirkning = Aldersvennlige lokalsamfunn

Hva skal vi se etter?

- Viktige fokusområder:
Gode uteområder og sosiale møteplasser, attraktive bomiljøer, transport og mobilitet
- Ulike løsninger i bygd og by – lokal kunnskap
- Tenke generasjonsovergripende – innbyggers ressurser til gjensidig glede og nytte
- Felles møteplasser og arenaer
- Flerbruk og mangfold
- Kjennetegn på aldersvennlige nærmiljø

Kjennetegn på et aldersvennlig nærmiljø:

- Nærhet til lokalsenter med forretninger, kafeer, kulturtilbud og gode møteplasser.
- Gode turområder og gang/ sykkelveier som også leder til andre deler av kommunen.
- Området må være enkelt å orientere seg i og det må oppleves som attraktivt og trygt å bevege seg til fots.
- Egnede boliger med ulik grad av fellesskapsløsninger i ulike prisklasser. Mulighet for å flytte innenfor et lokalmiljø for å beholde nettverket sitt.
- Området må være universelt utformet.
- Enkel tilgang til kollektivtransport.
- Det må være sittemuligheter og offentlige toaletter på de stedene det er naturlig å oppholde seg eller gå tur.
- Det må være hyggelig og tilstrekkelig belysning både ute og inne uten blindingseffekt og med god fargegjengivelse.
- Vedlikeholdet, og ikke minst vintervedlikeholdet, må være godt. Gang og sykkeltraseer må prioriteres foran bilen.

Best mulig for flest mulig

Av: Aldersvennlig Norge

Postet: 14.10.22 (oppdatert 17.10.22)

Illustrasjon: Unsplash

Med medvirkning som råd tråd, presenterte Austevoll, Gjerdrum, Indre Fosen, Oslo og Lillestrøm kommune prosjekter og ulike tilnærminger til aldersvennlige og universelt utformede uteområder og møteplasser i det som er det første av i alt tre webinarer om temaet.

<https://www.aldersvennlig.no/2022/10/14/best-mulig-for-flest-mulig/>

Tilgjengelighet – noe mer en fysisk utforming?

- Universell utforming (UU) har i stor grad handlet om fysiske utformingsløsninger og tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.
- Er prioritert innenfor IKT, arkitektur, transport og samfunnsplanlegging.
- Det er ikke bare de fysiske barrierene som hindrer likeverdig deltakelse i samfunnet for alle.
- Den økende digitaliseringen av samfunnet gjør at mange ikke får tilgang til de samme samfunnsarenaene som andre selv om de fysisk sett er i stand til å benytte dem. Dette gjelder i stor grad eldre.

Tilgjengelighet – noe mer en fysisk utforming?

- Det hjelper f.eks. ikke at holdeplasser, kommunikasjonsmidler og transporttilbud er universelt utformet dersom brukerne ikke vet når bussen går, hvor den går fra eller hvordan de skal få kjøpt billett.

Krever god medvirkning i utviklingen av løsningene

- Universelt utformede og tilgjengelige utearealer og turstier blir vanskelig å bruke dersom man ikke får tilgang til informasjon om hvor de er å finne.
- Tilgang til arrangementer på tilrettelagte kulturarenaer hindres av manglende evne og kompetanse til å finne fram til ønskede aktiviteter og kjøpe billetter.

Senteret for et
aldersvennlig
Norge

Les mer:

www.aldersvennlig.no

Følg oss:

Bli inspirert:

www.planleggelitt.no